

Сценарій тренінгу

Для наставників учнівського самоврядування.

Організація виборів представників учнівського самоврядування

Матеріал для тренерів

Опрацювання: Ольга Напйонтек

Project co-financed by the Polish-American Freedom Foundation as part of the RITA – “Region in Transition” Program implemented by the Education for Democracy Foundation.

Region in Transition

План тренінгу (4 год.)

Сесія 1: Чому варто забезпечити високу якість обрання представництва учнівського самоврядування.

(дивись: допоміжний матеріал 1 і презентація PowerPoint/ 60 ')

- Презентація
- Розмова з рефлексією про виклики, які виникають під час організації виборів до учнівського самоврядування

Сесія 2: Графік виборів. Крок за кроком / 60 '

Метою цієї сесії є обговорення етапів організації демократичних виборів для представництва учнівського самоврядування .

Ми пропонуємо, щоб інтервал між датою оголошення виборів і днем голосування був не менше двох тижнів.

На цій сесії варто обговорити наступні етапи організації виборів:

- Просування виборів
- Передвиборча кампанія
- Голосування
- Оцінювання (евалюація)

Поділи учасників тренінгу на 4 групи, що відповідають кожному етапу. Попроси учасників подумати про те, що буде потрібно на даному етапі з точки зору: ресурсів, заходів, які необхідно здійснити, завдань, які учні можуть взяти на себе і завдань вчителів.

Просування – від чотирьох до двох тижнів перед днем голосування інформуємо учнів, вчителів, а також батьків про заплановані вибори. Суттєвим є те, щоб всі були у повній мірі поінформовані про засади діяльності учнівського самоврядування, чому варто брати участь у виборах і що кожен має право голосувати за обраного ним кандидата.

Передвиборча кампанія – зголошені кандидати на два-один тиждень до голосування проводять рекламні заходи, створюють плакати, фільми, організують дебати, зустрічі тощо.

Голосування - належить звертати увагу на перебіг і можливі порушення. Саме голосування найістотніше у всіх виборах, результати повинні бути оголошені якомога швидше. За голосуванням стежить виборча комісія. Варто щоб у її складі були переважно учні (не кандидати), а представники педагогічного грона або дирекції виконували функцію спостерігачів або радників. Потрібно пам'ятати, що оголошення результатів повинно бути повним, відкритим і одночасно представленим у делікатний спосіб (наприклад, якщо кандидат не отримує жодних голосів).

Оцінювання (евалюація) - через тиждень після виборів необхідно відповісти на ключові питання, наприклад: Чи можна було залучити якомога більше учнів для голосування? Чи взяла у виборах відповідна кількість кандидатів? Чи мали вони достатньо часу для приготування? Які були причини того, що учні не голосували? Чи виборці були достатньо поінформовані?

Сесія 3: Як організувати роботу учнів в процесі організації виборів - план роботи виборчої комісії - 60 '

Ведучий подає пропозицію щодо розподілу завдань, що містяться в робочому плані виборчої комісії.

Учасники в парах знайомляться з завданнями окремої групи. Під час розмови додають/змінюють завдання. Результати обговорення представляють всім учасникам.

Далі учасники в дискусії обговорюють, які інші робочі групи можуть бути запропоновані учням. Ведучий записує пропозиції та додає завдання, які можуть бути віднесені до кожної з груп.

Сесія 4: Вибори і що далі? 60 '

Як подбати про переможців?

- Збір досвіду учасників тренінгу стосовно заходів, які проводять після виборів – ведучий їх записує
- Мозковий штурм про можливі і важливі дії щодо новообраного представництва.
- Далі обговорюємо, яке підготовче навчання варто організувати для нової команди. Ведучий записує: Цілі / Зміст навчання / Методи / Питання організації та місця проведення навчання

Яким чином потурбуватися про тих, які програли у виборах - генерація ідеї

У цій частині учасники подумують про те, як ставитися до тих, хто програв вибори - осіб, які все-таки втягнулися у виборчий процес, проявили мужність і вистояли у виборах.

- Збираємо досвід учасників тренінгу
- Генеруємо ідеї заходів, які дадуть можливість поцінувати їхні зусилля і залучать їх у майбутньому

Підсумок навчання: 15 '

Підсумковий раунд, ведучий просить всіх учасників висловитись, що для них було важливим у навчанні.

Допоміжний матеріал 1:

Опис значення виборів для представництва УС

Що ми навчаємо молодь, організовуючи вибори для представництва учнівського самоврядування (ПУС)?

Проводячи різні заходи у школі, в сфері освіти чи виховання, ми мусимо задавати собі питання, чого завдяки ним навчаються молоді люди. Чого повинні навчитися, завдяки тому, що в школі є організовані вибори до ПСУ?

Якщо уявити, що кожен молодий громадянин навчається 12 років в школі, то це означає, що він міг би 12 разів потренувати свої уміння вибрати свого представника.

Вибори представників, які виконують владу від нашого імені, є і надалі найважливішим демократичним механізмом. Тому пам'ятаючи, що кожен з учнів є громадянином і отримає право голосу, варто його до цього підготувати. Тому одним з освітніх завдань в організації виборів до ПСУ є вироблення в учнів звички перебувати в ситуації, коли потрібно голосувати. Завдяки багаторазовому досвіду, після закінчення школи молоді громадяни матимуть відчуття, що вибори, голосування, виборчі карти – це гра, правила якої їм відомі. Це привчання до ролі виборця в майбутньому приведе до позиції активного громадянина.

Щорічна участь у виборах представників до ПСУ повинна навчити приймати обґрунтовані рішення, навчити свідомого і критичного вибору представників!

Щоб того учні могли навчитися, в школі потрібно створити освітню ситуацію, в якій учні знайомляться з кандидатами, дізнаються їх програму, дискутують про шкільні проблеми. Важливо також, щоб учні могли формувати свою думку про власні інтереси, найважливіші проблеми, якими повинен зайнятися їхній кандидат.

Організація виборів до ПСУ

Представники учнівського самоврядування, тобто шкільні лідери, є важливою групою, яка має вплив на те як виглядає шкільне життя. Для того, щоб вибрати відповідних осіб до цієї групи, важливо проведення виборчої кампанії, яка дозволить познайомитися з кандидатами, дізнатися їх ідеї щодо того, що вони планують зробити для школи та учнів. Виборчий процес це також час для учнів, щоб обговорити бачення шкільного життя.

Важливе є проведення виборів таким чином, щоб створюючи можливість доброго пізнання кандидатів, шкільна громада змогла обрати найкращих її представників.

Вибори до учнівського самоврядування не повинно здійснюватися строго за моделлю місцевих органів влади чи державних виборів. Потрібно собі відповісти на питання, чи в такій невеликій громаді як школа, належить вводити в дію ускладнені механізми. Запропоновано два способи для шкільних виборів: вибори в стилі демократії Афін або механізм прийняття рішення через всю учнівську громаду в школі.

Демократичні вибори характеризуються чотирма якістьми. До них відносяться:

- рівність (кожен має один голос; усі голоси еквівалентні)
- універсальність (у кожного є право брати участь у голосуванні)
- прямий (кожен голосує за обраного кандидата без посередників)
- таємний (умови на час голосування дозволяють зберігати їхній вибір таємно, у кожного є анонімний голос).

Якщо буде прийнято рішення про організацію загальношкільних виборів, корисним буде створити план, який допоможе в хронологічній і змістовній організації.

План може містити:

- ключові дати - початок заявок, виборча кампанія, день виборів;
- структура виборів - процес висування, спосіб голосування, група виборців, частота;

- спосіб голосування, спосіб і час оголошення результатів;
- ключові документи - заявка, довідник з виборів, бюлетені.

Ми пропонуємо, щоб інтервал між датою оголошення виборів і днем голосування був хоча би два тижні. Можна виділити наступні етапи:

Просування – від чотирьох до двох тижнів перед днем голосування інформуємо учнів, вчителів, а також батьків про заплановані вибори. Суттєвим є те, щоб всі були у повній мірі поінформовані про засади діяльності учнівського самоврядування, чому варто брати участь у виборах і що кожен має право голосувати за обраного ним кандидата.

Передвиборча кампанія – зголошені кандидати на два-один тиждень до голосування проводять рекламні заходи, створюють плакати, фільми, організують дебати, зустрічі тощо.

Голосування - належить звертати увагу на перебіг і можливі порушення. Саме голосування найістотніше у всіх виборах, результати повинні бути оголошені якомога швидше. За голосуванням стежить виборча комісія. Варто щоб у її складі були переважно учні (не кандидати), а представники педагогічного грона або дирекції виконували функцію спостерігачів або радників. Потрібно пам'ятати, що оголошення результатів повинно бути повним, відкритим і одночасно представленим у делікатний спосіб (наприклад, якщо кандидат не отримує жодних голосів).

Оцінювання (евалюація) - через тиждень після виборів необхідно відповісти на ключові питання, наприклад: Чи можна було залучити якомога більше учнів для голосування? Чи взяла у виборах відповідна кількість кандидатів? Чи мали вони достатньо часу для приготування? Які були причини того, що учні не голосували? Чи виборці були достатньо поінформовані?

Щоб провести вибори до учнівського самоврядування в прозорий, а також правильний спосіб, слід пам'ятати про основні принципи, яких варто дотримуватись на всіх етапах організації та проведення виборів. Прозорість міститься в декількох ключових питаннях:

1. Визначення відомої всім дати початку виборчої кампанії, щоб всі мали рівні шанси.
2. Визначення, хто може бути кандидатом на виборах, виходячи з положень про вибори та діяльність органів УС.
3. Визначення особи або групи осіб, відповідальних за реєстрацію кандидатів.
4. Визначення оптимального часового інтервалу для реєстрації кандидатів та інформування всієї шкільної громади щодо правил і графіка набору.
5. Зробити список кандидатів публічним (однаковою мірою серед учнів, викладачі та дирекції).
6. презентація кандидатів та їх програм (вона повинна бути створена в однаковій формі в певному місці в школі, де найкраще видно, у вигляді самопрезентації кандидатів на форумі загальношкільних зборів).
7. дебати про майбутнє в школі (кожен учень, а також працівник школи повинен мати можливість взяти участь в дебатах).
8. призначення виборчої комісії з числа учнів.
9. оприлюднення результатів виборів з урахуванням рівнів отриманої підтримки усіма кандидатами (однаковою мірою як у постійній формі - протокол виборів, а також у формі представлення комісією результатів виборів на зустрічі шкільної громади).
10. визначення режиму, форми та дати, які дозволяють свідкам подавати скарги на порушення правил виборчого процесу та розгляду скарг свідків виборчою комісією.

Обов'язки виборчої комісії у виборах представників учнівського самоврядування:

1. підготовка списку виборців (виборцями є всі учні)
2. підготовка списку кандидатів, які беруть участь у виборах
3. нагляд за ходом виборчої кампанії
4. підготовка та перевірка карток для голосування (бюлетенів)
5. підготовка виборчої дільниці (місце проведення голосування)
6. контроль за процесом голосування
7. розрахунок результатів голосування
8. зробити результати голосування публічними
9. отримання та розгляд скарг
10. визначення виборів дійсними

Завдання виборчої комісії

План роботи Учнівської Виборчої комісії

Резолюція виборчої комісії

Протокол виборів

Картка для голосування

ЗАВДАННЯ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ

Порядок дій	Термін виконання	Завдання для виконання
1	За два тижні до виборів	Список виборців. Щоб уникнути ситуацій, коли конкретний учень дасть більше одного голосу, необхідно підготувати перепис всіх осіб, які мають право на участь у голосуванні. Виборці приходять до комісії з учнівським квитком. На цій підставі вони отримують карти для голосування (бюлетені). Виборець підписує підготовлений список.
2	За два тижні перед виборами	Підготовча зустріч. Визначте, хто і в які години будете працювати на виборчій дільниці. Перевірте, чи знаєте ви відповіді на запитання, які можуть з'явитися в день виборів, наприклад, • Чи знаєте ви, як відбудеться голосування (як спрямовувати учнів на отримання карток, місця для заповнення карт і голосування)? • Чи можете ви пояснити, як правильно заповнити картку для голосування? • Що робити, якщо хтось не входить до списку виборців (наприклад, як підтвердити даного учня студента в секретаріаті і додати його до списку)? • Що робити, якщо виборчі бюлетені більше не знаходяться в урну для голосування (наприклад, у присутності представників комісії та директора, переміщують голоси, які вже були подані до другої скриньки)?
3	За тиждень до виборів	Розробка та відтворення карт голосування. Вони повинні бути зрозумілими і розбірливими для всіх учнів. Варто чітко сформулювати інструкції з голосування, щоб як найменше голосів були недійсними. Пам'ятайте, що кожна шкільна картка повинна містити шкільний штамп.
4	День перед виборами	Підготовка виборчої дільниці. Зверніть увагу щоб кожен учень міг віддати свій голос анонімно. У приміщенні повинні бути окремі місця, в яких кожен виборець зможе самостійно прочитати виборчу картку, спокійно прочитати інструкцію і вирішити, навпроти якого імені поставити «х».

ПЛАН РОБОТИ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ¹

Даний план роботи виборчої комісії передбачає поділ на групи відповідальні за: рекламу та засоби масової інформації, організацію виборчої компанії, організацію дня виборів.

ГРУПА РЕКЛАМИ ТА МЕДІА

Ваше завдання полягає в тому, щоб забезпечити учням інформацію про правила організації виборів, їх графік та заохотити їх брати участь у голосуванні. Ви не агітуєте голосувати за окремого кандидата.

Завдання	Діяльність (що ми повинні робити щоб виконати завдання?)	Як ми надамо інформацію?	Термін виконання	Відповідальні особи
Інформація про правила та графік проведення кампанії	Поінформуйте про правила організації виборів: - хто може брати участь у виборах; - хто може голосувати; - які умови повинні бути виконані, щоб перемогти на виборах.	Зустрічі (де і коли, з яким кандидатом) Інформаційні плакати Статті у шкільній газеті Оголошення на раді місцевого самоврядування Інформація в інтернеті *		
	Інформувати про організацію виборів, зокрема про дати: - реєстрація кандидатів; - виборча кампанія - тиша виборів - день голосування - публікація результатів голосування	Зустрічі (де і коли, з яким кандидатом) Інформаційні плакати Статті у шкільній газеті Оголошення на раді місцевого самоврядування Інформація в інтернеті *		
Документування організації виборів	Фотографувати, знімати відео ролики і описувати хід проведення виборів, наприклад, засідання виборчої комісії, зустрічі кандидатів із виборцями, день виборів тощо.	Статті в шкільній газеті та на раді місцевого самоврядування і в Інтернеті *		
Обмін інформацією між командами	Збір та передача інформації з інших команд, на якому вони етапі роботи і що відбувається з ними. Завдяки цьому ваше спілкування в команді проекту буде більш ефективним.	Прямі бесіди з членами групи		

¹ Розроблено на основі публікації: П. Сієнкевич, Активний орган місцевого самоврядування. Сценарії уроків та проектів щодо організації виборів та прийняття правил студентського самоврядування для учнів 4-6 класів початкової школи, Варшава 2014, Фонд Civis Полонус, с. 40-42.

* Пам'ятайте, що відповідно до положень більшості програм (наприклад, електронна пошта, Facebook), для реєстрації ви повинні бути старше 13 років. Якщо ви не задовольняєте цю умову, ви повинні використовувати допомогу дорослих.

ГРУПА ЗАДІЯНА У ВИБОРЧІЙ КАМПАНІЇ

Ваше завдання - забезпечити дотримання правил ведення виборчої кампанії. З цією метою ви повинні підтримувати зв'язок з кандидатами. Співпрацюйте з ними, наприклад, вказуючи місця для вивішування плакатів, встановлення термінів дебатів або зустрічей із виборцями. Не забудьте, що ви не можете підтримувати когось із кандидатів.

Завдання	Дії або що ми повинні зробити, щоб виконати завдання?	Термін виконання	Відповідальні особи
Реєстрація кандидатів	<i>Зробіть модель форми підтримки кандидата (робіть це лише тоді, коли відповідно до правил, прийнятих у вашій школі, кандидати повинні збирати підписи учнів, які підтримують їх початок на виборах, форма повинна містити мінімальну кількість підписів, необхідних для реєстрації</i>		
	Розробити списки кандидатів та зареєструвати їх.		
Зустріч з дирекцією школи	Зустріч з керівництвом та кандидатами для ознайомлення один з одним та подання виборчих програм.		
Виборча компанія	Знаходьте місця, де можна проводити виборчу кампанію (наприклад, висячі плакати).		
	Установіть зустрічі та зустрічі з виборцями.		
Дотримання правил	Дізнайтеся, чи порушені правила. Нагадайте про тишу виборів. Переконайтеся, що студенти та кандидати знають, як вони можуть інформувати про недотримання правил.		

ГРУПА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДНЯ ВИБОРІВ

Ваше завдання - підготувати день виборів. Ви повинні пам'ятати про підготовку виборчої дільниці, виборчі бюлетені, список виборців, розпорядження про голосування, місця, що гарантують таємницю голосування, розклад голосування окремими класами тощо.

Завдання	Дії (що ми повинні робити для виконання завдання?)	Термін виконання	Відповідальні особи
Підготовка документів	Підготуйте список виборців, на яких виборці підпишуться після отримання виборчого бюлетеня. Надрукуйте і закріпіть відповідну кількість виборчих бюлетенів. Підготуйте звіт, за яким ви напишете результати виборів.		
Підготовка виборчої дільниці	Встановити місце для голосування. Підготуйте урну і забезпечте умови, які дозволять кожному голосувати анонімно.		
Підготовка виборчого плану	Підготуйте план голосування кожним класом і повідомте про це кожного.		
Оприлюднення результатів виборів	Підрахуйте кількість голосів. Зробіть звіт. Надайте інформацію про результати виборів (також рекламну та медіагрупу).		

РЕЗОЛЮЦІЯ ВИБОРЧИХ КОМІСІЙ

УХВАЛА .....

(введіть тут, хто є автором резолюції, наприклад, рада самоврядування;
у випадку виборів до самоврядування класу- наприклад, клас IIIa)

з (вказати дату) .....

(введіть дату прийняття резолюції тут)

щодо призначення колегіальної комісії школи / класу

§ 1

Для організації та проведення виборів до ради учнівського самоврядування / представників класного самоврядування ..... (видаліть, якщо не застосовується, у випадку другого варіанту введіть номер класу) у навчальному році ..... (введіть навчальний рік, наприклад, 2018/2019), призначається Шкільна виборча комісія.

§ 2

Шкільна виборча комісія складається з:

a. голова шкільної виборчої комісії

.....

(вказати прізвище, ім'я та клас учня)

b. заступник голови шкільної виборчої комісії -

.....

(вказати прізвище, ім'я та клас учня)

c. члени шкільної виборчої комісії: (введіть імена учнів та їх класи нижче)

I. ...., клас .....

II. ...., клас .....

III. ...., клас .....

IV. ...., клас .....

V. ...., клас .....

VI. ...., клас .....

§ 3

Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Підписано:

(учні, які прийняли знак резолюції нижче, наприклад,
рада самоуправління, учні, включені до даного класу
тощо)

ПРОТОКОЛ

виборів до колегії учнівського самоврядування/ представників місцевого самаврядування класу ..... котрі відбулися .....(дата)

В.....
..... (назва школи)

1. У виборах взяли участь ..... учасників. Недійсних голосів ..... (жодних кандидатів не позначено або позначено більше ніж було дозволено)

2. В результаті виборів до Ради самоврядування увійшли:

- a. .... отримано ..... (кількість голосів)голосів
- b. .... отримано ..... (кількість голосів)голосів.
- c. .... отримано ..... (кількість голосів)голосів
- d. .... отримано ..... (кількість голосів)голосів
- e. .... отримано ..... (кількість голосів)голосів

3. Результати інших кандидатів:

- a. .... отримано ..... (кількість голосів)голосів
- b. .... отримано ..... (кількість голосів)голосів.
- c. .... отримано ..... (кількість голосів)голосів

Підраховано :

(підписи членів шкільної/класу виборчої комісії)

ГОЛОСУВАННЯ ЗА ПАРТІЇ

Бюлетень

Голосування для вибору представників до Ради учнівського самоврядування

В ..... (назва школи)

навчальний рік .....

Інструкція: У вас є два голоси. Виберіть одного юнака і одну дівчину. Поставте Х у відповідне поле стовпчика „Голос»

Ім'я та прізвище дівчата	Голос	Ім'я та прізвище - юнаки	голос
Ірина Гуменна клас 9б		Максим Лемішка клас 9б	
Яна Гуцул клас 8а		Віталій Процак клас 10	
Соломія Шпак клас 8в		Олександр Цимбалюк клас 8а	
Софія Кусень клас 10		Віктор Сироїжка клас 9б	

Місце для штампу школи

ЗРАЗОК КАРТКИ ДЛЯ ГОЛОСУВАННЯ ЗА ОКРЕМОГО КАНДИДАТА

Бюлетень

Голосування для вибору кандидата до Ради учнівського самоврядування

В ..... (назва школи)

навчальний рік .....

Інструкція: У вас є один голос. Виберіть одного представника партії. Поставте Х у відповідне поле стовпчика „Голос»

Ім'я та прізвище дівчата	Голос	Ім'я та прізвище - юнаки	голос
Ірина Гуменна клас 9б		Максим Лемішка клас 9б	
Яна Гуцул клас 8а		Віталій Процак клас 10	
Соломія Шпак клас 8в		Олександр Цимбалюк клас 8а	
Софія Кусень клас 10		Віктор Сироїжка клас 9б	

ісце для штампу школи

До виборів готові? Старт!

Мета навчання.

В кінці заняття учні:

- будуть свідомі важливості виборів представників учнівського самоврядування
- зможуть визначити риси доброго кандидата
- розуміють що таке виборча програма і які повинна виконувати критерії
- вміють самостійно оцінити виборчу програму
- визначають фактори, які сприяють і перешкоджають проведенню правильної виборчої кампанії
- задумуються, в який спосіб зможуть взяти участь у виборах в своїй школі

Методи навчання:

- модерована розмова
- мозковий штурм
- дискусія

Форми роботи:

- індивідуальна
- групова
- змішана

Засоби:

- дошка
- великі аркуші паперу
- фломастери/маркери
- додаткові матеріали в додатках

Час:

- 45 хвилин

Початковий етап. ВСТУП - 5 хвилин

Привітайтеся з учнями. Представте тему та цілі уроку.

- Якщо Ви проводили заняття, спираючись на попередній сценарій, попросіть учнів представити відповіді на вправу "Подарунковий пакет"
- Якщо Ви не виконували попередню тему, проведіть мозковий штурм на тему: яку користь приносить школі і учням діяльність учнівського самоврядування?

Незалежно від варіанту, напишіть відповіді учнів на дошці. Потім задайте інше питання: чому вибори до правління учнівського самоврядування (альтернативно дайте іншу назву представницького органу у вашій школі) є важливі. Напишіть відповіді на дошці.

Узагальніть напрацювання учнів, зазначивши, що метою учнівського самоврядування є дбати про інтереси учнів та захищати їхні права. З цієї причини важливо вибрати людей, які зможуть ці завдання ефективно виконувати. Зробити цей вибір непросто. Тепер подумаємо, яким має бути ідеальний кандидат і його передвиборча програма.

Етап впровадження – 35 хвилин

Поділи учнів на групи. Кожній групі вручи великий аркуш паперу. Завданням учнів є намалювати портрет доброго кандидата до правління учнівського самоврядування. Учні повинні відповісти на питання: Якими рисами відзначається добрий кандидат? Що робить хороший кандидат?

- Якщо є досить великі аркуші паперу, то можна запропонувати, щоб учні обмалювали контури тіла одного з учнів і в середині або зовнішньо вписали відповідні риси.
- Ви також можете заздалегідь підготувати один великий аркуш з контуром кандидата, а групам роздати самоклеючі картки (post-it) (кожна група в одному кольорі). Контур кандидата повісьте на дошці, а групи попросіть написати на картках риси «кандидата» і прикріпити їх до контура «кандидата», що висить на дошці.

Розмістіть роботи учнів в місці, яке є видимим для всіх. Попросіть кожну групу обрати п'ять найважливіших характеристик і обґрунтувати свій вибір (див. Модель в Додатку 1).

Узагальніть роботу учнів, вказавши найважливіші риси хорошого кандидата.

Підкресліть, що володіння кандидатом вищезгаданими рисами не є єдиним критерієм, яким ми повинні керуватися, приймаючи рішення, за кого голосувати. В рівній мірі важлива хороша передвиборча програма, яка повинна:

- бути зрозумілою, тобто написаною простою, зрозумілою мовою;
- бути конкретною, тобто вказувати, що саме і як кандидат бажає здійснити;
- реагувати на реальні потреби учнів;
- стосуватися якомога більшої групи учнів.

У разі необхідності заздалегідь поясніть, що таке передвиборча програма:

Передвиборча програма - це сукупність інформації про цілі та дії, які планує кандидат реалізувати після перемоги на виборах.

Роздайте аркуш паперу кожній групі. Попросіть написати, на їх думку, найкращу передвиборчу програму (пам'ятаючи про надані вами критерії. Ви можете їх написати на дошці, щоб їх було видно для всіх).

Після вправи попросіть групи представити результати своєї роботи. Учні з інших груп повинні оцінити, чи відповідає програма вищезазначеним критеріям. Можна провести обговорення.

5 хвилин

Узагальніть роботу учнів, вказуючи на те, що їм вже вдалося розробити передвиборчу програму та визначити риси хорошого кандидата. Однак, для того, щоб вибори були успішними, важливо також, щоб була добре проведена передвиборча кампанія. Якщо є необхідність, поясніть, що таке передвиборча кампанія:

Передвиборча кампанія - це період до голосування, коли кандидати намагаються викликати довіру до себе і до своєї програми як найбільшій групі виборців. Для цієї мети вони використовують серед іншого - плакати, листівки, зустрічі з виборцями тощо.

На дошці намалюйте схему згідно з моделлю в Додатку 2. Поясніть учням, що центр трикутника представляє ситуацію "Передвиборча кампанія". З лівої сторони ми вводимо елементи, які ускладнюють її правильну реалізацію, а праворуч фактори та ознаки, які зроблять її правильною.

Підсумовуючий етап - 5 хвилин

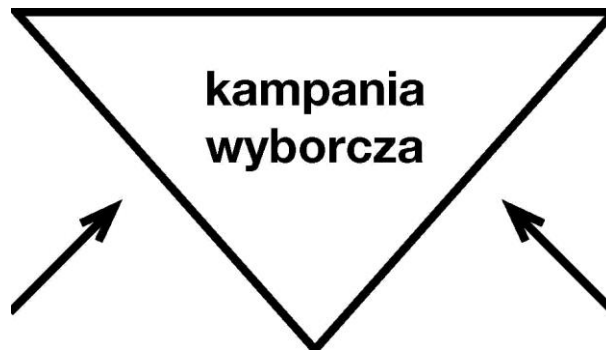
Як підсумок, запитайте учнів, як кожен з них може брати участь на виборах. Почніть коротку дискусію на цю тему. Зверніть увагу на те, що кожен може виконувати роль організатора виборів, виборця і кандидата.

Додаток № 1. Ідеальний кандидат

Додаток № 2. Передвиборча кампанія – перевернутий трикутник

порушення правил

- давання нереальних обіцянок
- обман
- знищення реклам конкурентів
- підкуп виборців

дотримання встановлених правил

- представлення розумної реальної виборчої програми
- акцент на своїх сильних сторонах, а не на слабких сторонах конкурентів
- розмова з іншими учнями, участь в дебатах
- оригінальні виборчі гасла та реклама

